

[Grethe Fenger Møller]

tryk sammen med sine embedsmænd og ikke trykt kunne fremføre forskellige synspunkter for at nå frem til en rigtig konklusion.

Grænserne for tavshedspligten er flydende – det er vel også derfor, det er nødvendigt at have denne debat – og det er svært at afstikke grænserne for tavshedspligtens område. På områder, hvor man ikke kan rejse kritik, er, som jeg nævnte før, tjenestemænds deltagelse i det politiske liv som folkevalgte. I et land som vort ville det være helt skævt, hvis en minister blev sur eller tog forholdsregler i anvendelse, hvis en medarbejder i hans eller hendes ministerium er af en anden politisk opfattelse end ministeren og klart giver udtryk for dette. Det betænkelige opstår, hvis den offentligt ansatte anvender den viden, han eller hun har fået i kraft af sit arbejde, til en politisk kritik og et politisk angreb på den pågældende minister. Det er derimod ikke betænkeligt, når den pågældende offentligt ansatte giver oplysninger af saglig karakter, som vedkommende er i besiddelse af i kraft af sin sagkundskab.

Det er blevet sagt, at der for de offentligt ansatte, der har en særlig høj status, departementschefer og kontorchefer, må være særlige loyalitetsregler, fordi disse arbejder tæt på ministeren og deltager i højere omfang i den politiske beslutningsproces. Jeg tror faktisk, at i og med at man inden for den offentlige sektor er i færd med at demokratisere arbejdsgangen, vil man i fremtiden opleve, at denne loyalitetspligt vil komme til at omfatte flere og flere medarbejdere. Det er i dag almindeligt, at også yngre medarbejdere på fuldmægtigrinnet deltager i møder hos ministeren og derved får kendskab til afgørelser af politisk indhold, og dermed må de også helt naturligt være omfattet af den loyalitetspligt, der gælder for de højerestående embedsmænd.

I et folkestyre må der helt naturligt være usikre grænser på en lang række områder, en balance mellem frihedsgoder og loyalitet. I et diktatur er det ikke svært, for dér er man kun ansat, hvis man er loyal, og man slipper aldrig kritik ud over tændernes gærde.

Hos os stilles der både krav om det ene og det andet. Der stilles krav til hver enkelt borger, først og fremmest om at forsvare friheden – i dag er det yringsfriheden – og dette krav gælder både for dem, der er menigt ansatte, og for dem, der er chefer. Jeg mener

dermed, at den ansattes yringsfrihed ikke skal angribes, men skal beskyttes af dem, der har ansvaret, eksempelvis ministeren, altså den, der har den øverste politiske funktion. Der må ikke herske frygt hos de ansatte for, at de i det skjulte skal blive forfulgt, hvis de giver udtryk for en anden mening end den, der hersker på bjerget.

På den anden side kan heller ikke enhver forflyttelse eller mangel på advancement føres hen til forfølgelse af en offentligt ansat, fordi den pågældende skynder sig at sige et eller andet ubehageligt. Den ret til yringsfrihed, som grundloven giver, kan naturligvis ikke anvendes til at beskytte offentligt ansatte, der måske ikke duer til det job, de er sat på. Yringsfriheden skal ikke kunne være et alibi for manglende advancement.

Hvis jeg skal prøve på at resumere mine synspunkter, vil jeg sige, at det er ikke muligt for os at opstille retningslinjer eller regler, der med 100 pct.s nøjagtighed fastslår grænserne for offentligt ansattes yringsfrihed. Denne grænse vil altid være flydende, og den vil kræve udøvelsen af et skøn, ligesom den også vil variere fra tid til tid. Den offentligt ansatte må selv skønne over, hvorvidt hun eller han vil komme i konflikt med sin tavshedspligt eller sin loyalitetspligt ved at udtale sig.

Men når dette er sagt, må det også erkendes, som finansministeren også var inde på, at man under drøftelser om de sanktioner, der kan komme på tale ved tilsidesættelse af normerne, traditionelt har hæftet sig ved afskedigelsesretten. Her er jeg enig med ministeren i, at det nok snarere er andre administrative foranstaltninger, der i praksis vil kunne komme på tale, forflyttelse, manglende advancementsmuligheder, manglende videreuddannelsesmuligheder, og at det er her, man vil få lejlighed til at støde på problemerne. Formanden for Akademikernes Centralorganisation, Nyløkke Jørgensen, har været inde på denne problematik i en artikel i Juristen & Økonomen, hvor han netop siger, at grænsen for tavshedspligten ligger klar, men dér, hvor afgrænsningsproblemerne opstår, er på de områder, hvor en offentligt ansat måske kommer til at sige noget, der er i strid med den politiske opfattelse hos ministeren, og at det dér kan være sværere at trække disse grænser, også når sanktionerne